

Landbrugsfaglig studietur til Letland

27.-30. august 2005

Ungdomskonsulentforeningen af 1973

Indholdsfortegnelse

Lørdag den 27. august 2005	4
• Guidet tur i Riga	4
• Præsentation af Letland	5
Søndag den 28. august 2005	8
• Bedriftsbesøg	9
• Turaidas pils	9
• Letland	10
Mandag den 29. august 2005	11
• Latvian Agricultural Advisory and Training Center	11
• Auce 4H Club	16
Tirsdag den 30. august 2005	18
• Besøg hos JZK – Letlands Landboungdom og Agricultural University	18
• Besøg på Latvian 4H sekretariat	19

Forord

Studieturens formål var at styrke det kollegiale fællesskab mellem 4H og ungdomskonsulenterne samt at undersøge følgende:

- 4H og Landboungdom i Letland har mange interessante aktiviteter, som vi vil studere for at få ideer til vores videre arbejde i Danmark. Det gælder både sociale som faglige aktiviteter samt deres lederuddannelse. Vi vil også se på de to organisationers opbygning.
- Landbrugsuddannelsen i Letland er forskellig fra den danske. Vi ønsker at se, hvordan den er bygget op, så vi bedre kan hjælpe de lettiske landbrugspraktikanter, der kommer til Danmark. Hvordan etablerer unge landmænd sig i Letland?
- Landdistriktsarbejde og landbrugsrådgivning i Letland. I Danmark vil vi i de kommende år få mere fokus på landdistriktsudvikling, hvordan gør de det i Letland, som er under opbygning. Hvordan er rådgivningssystemet i Letland opbygget?
- Netværk og udveksling af ideer både mellem stederne, vi besøger i Letland, men også i gruppen internt. Studieturen har også til formål at styrke netværket blandt 4H og ungdomskonsulenterne, så de kan hjælpe hinanden i det daglige arbejde.

Deltagere:

Hanne Frost	Center Allé 6	4683 Rønnede
Ingrid Boesen	Åkirkebyvej 59	3700 Rønnede
Birthe Jensen	Lærkevangen 10, Norup	8970 Havndal
Kirsten Egede	Møllevej 15	4140 Borup
Annabelle Pedersen	Møllevej 15	4140 Borup
Karen Freiesleben Olsen	Center Allé 6	4683 Rønnede
Ejgil Andresen	Ørbækvej 276	5220 Odense SØ
Anne Birgitte Skaalum	Ørbækvej 276	5220 Odense SØ
Susanne Lauridsen	Elmegården 2	4450 Jyderup
Jytte Brokholm	Samsøvej 33	8382 Hinnerup
Malene R. Jørgensen	Billundvej 3	6500 Vojens
Hans Jürgen Dethlefsen	Billundvej 3	6500 Vojens
Stefan Nüchel	Udkærvej 15	8200 Århus N

Redaktion: Lene Mouritsen

Opsætning: Camilla Juul Jørgensen

Foto: Hans Jürgen Dethlefsen.

Udgivet af: 4H og LandboUngdom, Udkærvej 15, Skejby, 8200 Århus N, tlf. 87405000.

Lørdag den 27. august 2005

Guidet tur i Det gamle Riga

v. Annabelle Pedersen

Vel ankommet til Letland, der modtog os med dejligt vejr, tog vi den lokale bus ind til Riga, hvor vi indtog en lækker middag. På de Himmelstrøg spiser man varm mad både kl. 12.00 og om aftenen. Frokost, som vi er vant til, kender de ikke, men vi led ingen overlast på nogen måde. Vores guide på turen rundt i den gamle bydel var en pige fra 4H kontoret i Riga.

Riga er en meget gammel by fra ca. 1200 tallet, den har ca. 800.000 indbyggere, og i 2001 fejrede ca. 1. mio. besøgende byens 800 års jubilæum. Byen strækker sig over et meget stort areal, og det var meget tydeligt at se, at de har været under indflydelse af både Tyskland og det tidligere Rusland. Bygningerne nåede vi desværre kun at se udefra, men de vil være oplagte at se nærmere på indefra.

Vi startede på Rådhuspladsen, der ligger bag besættelsesmuseet, en stor sort bygning, som letterne var stolte af. Flere af bygningerne på Rådhuspladsen er fra middelalderen og meget flot restaureret. Her kan bl.a. nævnes Sorthovedernes hus fra 1300- tallet, utrolig flot bygning, som der var brugt mange ressourcer på at genopbygge, til det stod færdig i 2001. Skt. Peters kirke fra 1209, som først blev bygget i træ, men i 1408 blev den opført i sten i gotisk stil, og er nu kendt for sin gyldne vejrhane på toppen af det 130 meter høje spir. Derfra gik vi videre gennem den indre by, hvor vi i et kloster hørte om, hvordan man murede folk inde og andre behageligheder.

I skarpt trav kom vi til domkirkepladsen, som også er moderniseret og i bygningen, som indeholder deres radiohus, så vi de tydelige mærker fra kugler i murværket fra oprøret med russerne i 1991. På vores vej mødte vi også letternes frihedsmonument, som de med rette er stolte af. Der står hver dag æresvagter på stedet, og det var tydeligt et sted, hvor befolkningen valfartede til, når der var sket noget særligt, f.eks. bryllup, som der var ret mange af den lørdag, hvor vi var der. Vi kom forbi mange kirker, samt deres nationalopera og – teater, samt mange andre ting.

Vi så mange boder, som solgte rav i alle prisklasser. "Enkelte" deltagere i gruppen havde endog meget svært ved at løsrive sig fra disse steder, men de fik deres lyst styret senere på ugen.

Som afslutning på turen var vi oppe i et af de højeste punkter i Riga, hvor der var en fantastisk udsigt over hele byen. Endnu en restaureret bygning med udvendige glas elevatorer, som ikke er for folk med klaustrofobi. Så gik turen tilbage gennem byen for at møde Borris, som skulle køre os med bussen til Ozolnieki, hvor vi boede under hele opholdet.

Det var en lidt hurtig tur rundt i Riga, som vi gerne havde brugt meget mere tid på, men da alle har rørt ved Die Bremer Stadtmusikanten ved Skt. Peters Kirken, er vi sikre på at komme tilbage dertil engang. Det siger sagnet i hvert fald.

Præsentation af Letland

v. Susanne Lauridsen

Allerede ved indflyvningen til lufthavnen i Riga bemærker man, at det er et "grønt" land, man kommer til. Der er megen natur, også ikke-kultiveret.

Geografi og natur

Letlands areal er 64.589 km², hvilket er ca. 50 % større end Danmark. 47 % af landet er dækket af skov, 40 % er landbrugsjord og 13 % udgøres af moser, søer og floder. 68 % af befolkningen bor i byer eller bymæssig bebyggelse, og 32 % bor på landet.

Historisk er Letland dannet af tre landsdele, som siden blev til fire. De eksisterer stadig, hver med deres særegne historie og egne kulturelle traditioner. Kurzeme udgør den vestlige del af Letland, Zemgale med Zemgale-sletten ligger i Letlands sydlige del, Latgale ligger i landets østlige del, og endelig udgør den sidst tilkomne region, Vidzeme den centrale del af landet, indbefattet Riga.

Landet er generelt lavland som Danmark, idet de højeste punkter er 311 og 275 m.o.h.

Gennem Riga løber Daugava, som er den største af Letlands 17 floder. Den udspringer i Valdai-højderne i Rusland og løber ud i Riga-bugten. Der er nogen sejlad på floden, men Riga-bugten er iset til fra december til marts.

Historie

Letland var oprindeligt opdelt i de tre provinser: Kurzeme, Zemgale og Vidzeme, hvor tyske købmænd kom i 1100-tallet for at bosætte sig, medens en egentlig kolonisering først fandt sted i slutningen af 1200-tallet. Denne struktur brød sammen med Ruslands invasion i 1558. Herefter var Letland både under Polen og Sverige. Efter Store Nordiske Krig i 1721 kom russerne igen. I slutningen af 1800-tallet voksede en stærk national bevægelse frem og gav baggrund for opblomstringen af en lettisk arbejderbevægelse, som gav de russiske myndigheder hovedbrud.

Der var omfattende revolutionære aktiviteter i Letland i perioden 1905-1907, herunder strejker og godsafbrændinger. Letland oplevede som land en omtumlet tilværelse de næste år, dels med tysk besættelse i 1915. Samtidig oprettede soldater og arbejdere såkaldte sovjetter, der banede vejen for bolsjevikernes magtovertagelse i Rusland. Letland ønskede at blive et land i føderation med Rusland, men dette ønske var ikke umiddelbart opnåeligt. Det endte dog med, at der blev dannet et provisorisk parlament med de midterste politiske kræfter og regeringschef blev Karlis Ulmanis fra november 1918. I 1922 gennemførtes i Letland en jordreform, hvis formål var at opbygge en stat, der hvilede på en stærk klasse af selvejende bønder.

Så nærmer vi os 2. Verdenskrig, og fra august 1940 blev Letland en sovjetisk republik. Som i det øvrige Baltikum blev mindet om den selvstændige stat forsøgt udslettet ved at fjerne dem, der havde tegnet selvstændigheden, og virksomheder og større gårde blev nationaliseret. De næste mange år var Letland russisk domineret, men i 1986 begyndte arbejderne at lave politiske protester i provinsbyen Liepaja og inspireret af nabostaterne Estland og Litauen, begyndte man at holde alsangsstævner, der blev til udtryk for åbenlyse krav om uafhængighed, heraf betegnelsen "Den syngende revolution". I 1991 blev Letland en selvstændig stat.

Befolkning og samfund

Ca. halvdelen af landets befolkning på knap 2,4 mio. indbyggere bor i Riga-området. Den gennemsnitlige befolkningstæthed er lav – 36 pr. km² mod 120 i Danmark. Befolkningen er på grund af udvandring og negativ naturlig tilvækst de seneste år faldet markant fra 2,7 mio. i 1989 til 2,4 mio. i dag. Systemskiftet fra sovjetisk diktatur til demokratisk kapitalisme har haft store sociale omkostninger. Middellevetiden for mænd er den laveste i Europa, hvis man ser bort fra Rusland, nemlig 61 år, medens kvinderne kan forvente at blive 73 år. Meget af forskellen

skyldes et enormt alkoholmisbrug, som meget vel kan tilskrives mændenes reaktion på den arbejdsløshed, der naturligt følger af den omstillingstid, som landet er i. (Der er jo altid udfordringer nok til kvinderne i at sørge for hus, hjem, børn og evt. arbejde).

Aborttallet er også højt, for i sovjettiden var svangerskabsafbrydelse den mest gængse præventionsform. Letland indførte i 1995 en pensionsreform og indkomstrelaterede ydelser og satte gradvis pensionsalderen for kvinder op fra 55 år (som den havde været i sovjettiden) til 60 år.

Befolkningens gennemsnitsløn er 201 Lats pr. måned (ca. 2.400 kr.). Der betales en proportionalsskat på 25 % af indkomsten, men herudover betaler arbejdsgiveren 26 % og arbejdstageren 9 % i sociale afgifter af det officielle job. På grund af de lave lønninger og folkepensioner, er det normalt at have endnu et job, som aflønnes efter "kuvert-metoden", eller man dyrker noget, der kan afsættes på et af de talrige markeder. Det er vigtigt for landet at få "gang i hjulene", derfor ser man gennem fingre med sort arbejde. Alt er jo en afvejning af, hvad landet behøver i skatter. F.eks. ældreforsorg klares stadig internt i familierne.

Det lettiske folk består oprindeligt af baltisk talende stammer og liver. I dag er det officielle sprog lettisk. Mange letter taler russisk, og en del yngre er gode til engelsk, medens de ældre i reglen kan noget tysk.

Efter sovjettiden har den lutherske kirke været dominerende i nord-vest og den katolske kirke i syd-øst, og de er ca. lige store. Der er dog også nogle russisk-ortodokse trossamfund.

I mellemkrigsårene var der 10 % russere i befolkningen, men efter den sovjetiske besættelse nåede man i 1980'erne op på 34 %. Efter selvstændigheden er en del af russerne rejst tilbage, og nu fordeler befolkningen sig således: 57 % letter, 30 % russere og 13 % andre (polakker, ukrainere og hvide-russere).

Gastronomi, kunst m.m.

Man spiser godt i Letland, for det lettiske køkken afviger ikke så meget fra det danske. Der sættes pris på kartofler, sovs og kød af forskellig art både midt på dagen og til aften. Der spises rugbrød, som for det meste er tilsat formalet kommen.

Øllet er godt, men man må somme tider vente nogen tid på serveringen (måske et levn fra sovjettiden). Til øllet kunne man få snacks, der bestod af små sprøde rugbrøds-skiver stegt i hvidløgssmør.

Mange af madvarerne blev købt på store markeder ligesom i Sydeuropa. Det er en oplevelse værd at besøge et sådant marked, hvor der er alle mulige slags kød, fisk, frugt, grønsager og blomster.

Letterne holder meget af blomster. Har man dem ikke selv i haven, køber man gerne buketter og dekorationer til at pynte hjemmet med. Det er den lille luksus i hverdagen. Det er meget

almindeligt, at dem, der bor i lejlighed, har en kolonihave, hvor man kan dyrke grønsager og frugt. Vi så også mange, der var ude at samle bær og svampe i skovene på søndagsturen.

Der er gode traditioner for folkemusik i Letland, og handlingsmæssigt knytter denne sig til årets gang på landet. Citar-instrumentet kokle (kantele på finsk) er karakteristisk. Sangfestivaler og korsang i øvrigt har som tidligere nævnt været en vigtig del af den nationale bevægelse.

Omkring år 1900 var Riga trendsættende for formidling af arkitektoniske udtryk mellem Vesteuropa og Rusland, og da byen på dette tidspunkt oplevede et økonomisk boom, kunne man bygge storslået i den nye jugendstil, hvilket vi kunne nyde synet af i den ældre del af Riga.

Vi fik jo kun en appetitvækker på Letland, men dette land er bestemt endnu en rejse værd, der er mange ting man kan fordybe sig i.

Det er tankevækkende, at selv om det er et fattigt land målt på BNP pr. indbygger, har de dog skaffet midler til f.eks. Turaida Museum og Folk-song parken, som vi besøgte. Det er vigtigt for et folks selvbevidsthed at have nogle nationale klenodier.

Søndag den 28. august 2005

Besøg hos ung landmand i Cesis distriktet

v. Karen Freiesleben og Marlene R. Jørgensen

Den anden dag i Letland startede med et besøg på et familielandbrug i Cesis distriktet. Bedriften blev drevet af et ægtepar, mens deres to døtre i øjeblikket var ved at uddanne sig i Riga. Familien boede 5 km fra selve gården, de købte i 1995. Den ene datter, som også viste rundt på gården, var ved at studere turisme og service, hun havde også arbejdet på hotel. Alligevel fortalte hun, at hun gerne ville hjem og overtage gården en gang.

Til gården var der 220 ha jord heraf 70 ha skov. Jorden blev dyrket økologisk og ikke intensivt, da markerne var meget bakket, og de var ikke særlig frugtbare.

De havde 40 malkekøer, som gik ude på græs det meste af året, ellers står de i en bindestald, hvor der er automatisk udmugning. De malkes med seks spande malkemaskiner. Alle køer havde både navn og nummer. Køerne blev fodret med ensilage, hør, kværnet korn, salt, mineraler og olieker.

Når de lavede hør, blev græsset skårlagt og lagt i "hæs", derefter blev det presset i lette rundballer, som blev dækket at løst hør for at holde dem tørre.

Køerne producerede ca. 5.000 kg mælk i gennemsnit pr. år. Mælken blev hentet hver dag, og de fik 0,16 Lat pr. kg mælk, hvilket ca. svarer til 1,76 kr. pr. kg. mælk. Der blev kontrolleret hver måned, hvor en ekstern konsulent tog prøver af mælken for: Fedt %, Protein % og celletal. For at opnå højeste afregningspris måtte celletallet højst være 400.000.

I Letland er der ca. 20 mejerier, som alle er privatejede.

Gården, som jo blev drevet økologisk, havde fået bevis på, at de var økologiske, men da der var så meget papirarbejde, havde de endnu ikke fået udbetalt noget tilskud.

Besøget sluttede af med et lille fint arrangement, hvor værterne serverede lettiske specialiteter for gruppen. Der var lettisk rugbrød med kommen i og smurt med malet hør. Forskellige slags oste - med og uden kommen, hvor flere var yderst begejstrede for deres gule ost! Dertil blev der serveret Rigas Balsam, som svarer til en mellemting mellem Jägermeister og Gammel Dansk.

Turaidas pils

v. Anne Birgitte Skaalum

Efter en dejlig frokost i det smukke turistområde Sigulda med over 10.000 trapper (godt for kondien), tog vi til Gutmana Grotten. Grotten er 10 m. høj, 12 m. bred og 18,8 m. lang med inskriptioner fra det 17. århundrede og til i dag.

I grotten er der en helbredende kilde, som udspringer fra legenden om Rose fra Turaida. Legenden siger, at Rose og hendes elskede ungersvend ikke kunne få hinanden, da Rose allerede var lovet væk til en ridder. Rose foreslog derfor sin ridder, at de sammen skulle gå ud i grotten. Her ville hun bære et tørklæde, som kunne afværge klingen fra hans svær, og på denne måde ville hun bevise sin troskab mod ham. Fra de tårer Rose fældede ved sin død udsprang den helbredende kilde.

Rose levede fra 1601 – 1620.

Derefter tog vi til Turaida Museum, som omfatter et areal på 41,05 ha med naturpark, borg og værksteder med bl.a. karetmager og smedje. Arealet var i privat eje fra 1571 til 1920. Herefter statsejet. I parken findes Rose fra Turaidas grav, hvor nygift lægger blomster, og derved sværger hinanden troskab. I parken har man fundet spor fra en borg fra det 13. århundrede, men det vi så, er rester fra det store fæstningsværk fra 15. århundrede, som nu er delvis renoveret. Der er lavet udstillinger med genstande, der er udgravet under renoveringen bl.a. jagtvåben, smykker, redskaber og våben.

Der er også lavet en udstilling med, hvordan og hvor folkevandringer fandt sted gennem Europa, og hvilke folkeslag, der har bosat sig hvor.

Et meget interessant varmluftssystem er vist på både planche og i selve borgen, så man kan se, hvordan en ovn kan opvarme flere rum.

På vejen op til borgen kom vi forbi den lille kirke med indvendig træbeklædning, og hvor der var lavet en blomsterudstilling. I den store park med de veltrimmede græsarealer er der mange stensculpturer. Skulpturerne forestiller forskellige sagnfigurer, som en lært mand gik rundt og nedskrev. Det blev til i alt 1,5 mill. folkesange og folkesagn. Det siges, at der er en meget flot udsigt fra borgtårnet over den storslåede natur.

Letland

v. Kirsten Egede

En lettisk-dansktalende instruktør lærte os lettiske danse og gav informationer omkring lettisk levevis og traditioner. Vi tog også en drøftelse af dagens indtryk og begivenheder.

I Letland betaler lønmodtagerne ca. 30 % i skat. Sygehusvæsnet skal letterne selv betale. Det er meget dyrt at have en sygeforsikring, så kun få unge mennesker har en sådan forsikring – og mange ældre har slet ikke råd. Derfor betaler de kun til en sådan, hvis de kan fornemme, at de får brug for den.

Der er tvungen skolegang i 7 år. Undervisningen er gratis, men der skal betales for alt andet fx bøger, papir m.v. Der tilbydes 12 års skolegang, og eleverne er derfra klar til en højere uddannelse. På landet vælger en del kun de 7 års skolegang af økonomiske årsager.

Mandag den 29. august 2005

LATVIJAS LAUKU KONSULTĀCIJU UN IZGLĪTĪBAS CENTRS (Latvian Rural Advisory and Training Center – den lettiske søsterorganisation til Dansk landbrugsrådgivning)

v. Hans Jürgen Dethlefsen og Ejgil Andresen

Mandag morgen startede vi med besøg i Latvian Rural Advisory and Training Centre i Ozolnieki. Her gav centerdirektør Kasper Zurins os et indblik i opbygningen af rådgivningstjenesten.

Baggrund:

Indtil 1991 bestod landbruget i Letland af kollektive brug. I perioden 1991 – 1994 blev landbrugsejendommene givet tilbage til de oprindelige ejere. Der er i år 2005 180.000 registrerede brug. Dog er sandheden her, at de fleste af disse brug er små fritidslandbrug. Reelt skønnes der at være ca. 30.000 produktionsbrug. Heraf bruger ca. 20.000 rådgivningstjenesten.

<p><u>Letland har 2,4 mio. indbyggere.</u> <i>Landbruget udgør 15,1 pct. af beskæftigelsen og 4,7 pct. af landets BNP, som er på 8,5 mia. euro.</i></p>	<p><u>Danmark har 5,1 mio. indbyggere.</u> <i>Landbruget udgør 3,0 pct. af beskæftigelsen og 3,0 pct. af Danmarks BNP, som er på 178 mia. euro.</i></p>
---	---

Rådgivningstjenesten:

Rådgivningstjenesten i Letland, LRATC, er opbygget efter dansk model og med stor hjælp fra Landbrugets Rådgivningscenter i Danmark som et projekt i perioden 1991-1994.

Organisationen er opbygget med et Landscenter i Ozolnieki og 26 regionale landbrugscentre.

LRATC, Ozolnieki

De regionale distrikter

Det lettiske Landskontor i Ozolnieki

Før 1997 var rådgivningstjenesten ejet fuldt ud af staten. I dag ejer staten 99 % og den resterende 1 % ejes af LLF, den lettiske sammenslutning af landmænd. Der foregår en løbende debat om, hvorvidt de lettiske landmænd skal have større ejerskab af rådgivningstjenesten.

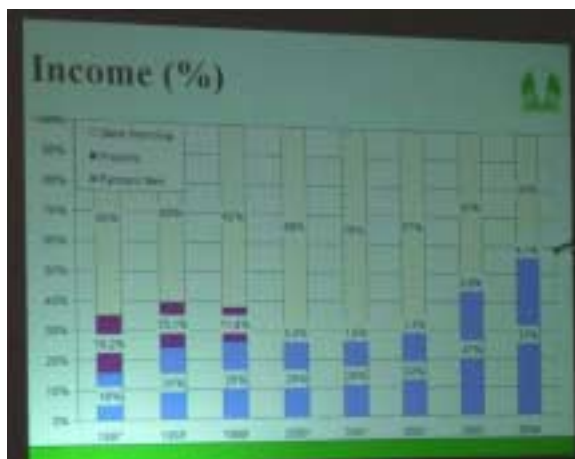
LRATC's arbejdsområder er:

- At formidle viden
- At forbedre effektiviteten i Lettisk Landbrug
- At udvikle et markedsorienteret landbrug, med hensyntagen til sociale og miljømæssige forhold
- At medvirke til at udvikle den nationale økonomi

LRATC består af 6 fagkontorer:

- Husdyrhold
- Regnskab og finansiering
- Planteavl
- Økonomirådgivning
- Information
- Uddannelse

57 % af LRATC's omsætning blev i 2004 finansieret ved landmænds køb af ydelser. Resten blev finansieret via kontrakt med staten samt diverse projekter.

I kontrakten med staten indgår kontrol- og rådgivningsopgaver indenfor skovbrug. Letland er dækket af 48 % skov. Heraf ejer staten 50 %.

Af projekter arbejdes især med hjælp til udvikling af landbruget via EU's strukturfonde, støtteordninger samt specielle programmer til hjælp ved opstart af nye landbrug. I sidstnævnte arbejdes tæt med bank med tilknytning til regeringen. Målet er bl.a. at opnå lav renteomkostning for nyetablerede. Der er i Letland meget stigende jordpriser.

Ansatte:

Rådgivningstjenesten i Letland har i alt ca. 280 ansatte fordelt på de 26 regionale kontorer og på landscentret i Ozolnieki:

- 40 økonomirådgivere
- 118 specialister indenfor regnskab
- 16 kvægkonsulenter
- 12 svinebrugskonsulenter

Rådgivningstjenesten skønnes at have en markedsandel på knap 80 pct.

En konsulents årsløn i Letland svarer godt og vel til en dansk konsulents månedsløn.

Training Department

Et af kontorerne på Landscentret i Ozolnieki er "Training Department", som i store træk kan sammenlignes med vort Landscenter for Udvikling og Centerservice. Her gav lederen af kontoret Maija Sirvide, Dr. Pæd. os et indblik i kontoret opgaver.

Kontorets hovedopgaver er at udvikle og implementere kurser/uddannelse og rådgivningstilbud til landmænd. Herudover er det kontorets opgave at efteruddanne og certificere kolleger i rådgivningstjenesten.

Et mål omkring projektarbejde er: "At det skal være god nytte for en landmand at være med i et udviklingsprojekt".

Et stort arbejdsområde er udvikling af EDB-programmer til landbruget. Der er således ansat 6 personer på landskontoret, der udelukkende arbejder med udvikling og oversættelse af programmer.

Der udføres i stor udstrækning bestillingsopgaver for Landbrugs-, fødevarer- og skovbrugsministerierne.

Der udføres også andre offentlige bestillingsopgaver. Heriblandt EDB-kurser for ledige.

Af nye tiltag arbejdes der pt. med:

- Rådgivningstilbud overfor andre erhverv. F.eks. regnskab m.m. indenfor skovbrug.
- Meddelelser om ideelle tidspunkter for skårlægnings- og høsttidspunkter udsendt via landsdækkende radio.
- Konkurrence mellem landmænd om at lave den bedste ensilage.
- Rådgivningstilbud over internettet. Ca. halvdelen af deres kunder har internetadgang.

Landmandsuddannelsen:

Kontoret har opgaver i forbindelse med den unge lettiske landmandselev. Heriblandt:

- Registrering af elevforhold
- Godkendelse af praktikpladser til elever. Godkendelsen gælder i tre år. Ved godkendelse af pladser med køer, skal der minimum være 20 køer på stedet. Der stilles uddannelseskrav til landmanden. Der stilles krav til opgaver, eleven skal deltage i.

Staten udbetaler tilskud til landmænd, der ansætter elever.

Antal landbrug, der i Letland er godkendt som praktik-/uddannelsessteder			
Husdyrhold	82	Økologisk Landbrug	14
Planteproduktion	69	Planteforædling	9
Veterinær	42	Dambrug	5
Landbrugsturisme	27	Skovbrug	4
Gartneri	23		

Rundtur i rådgivningscenteret:

Vi sluttede vort besøg i Latvian Rural Advisory and Training Centre i Ozolnieki af med en rundvisning i centret. For mange af os nok en tankevækkende oplevelse. Mange af computerne var af ældre dato. Meget få kontorstole kunne hæves og sænkes, og der var ingen hæve-sænkeborde.

I toppen af bygningen - på 3. sal var der et mælkeprøverum til uddannelse af kontrolassistenter. Skemaerne til udfyldelse var på dansk. Så mon ikke, der er nogen danskere, som også har haft en finger med i spillet her?

Besøg på stort landbrug

v. Kirsten Egede, Ingrid Boesen og Eva Brokholm

Med bus kørte vi ca. 100 km mod sydvest, hvor vi ca. 6 km. fra den Litauiske grænse skulle besøge et stort landbrug med 1800 ha agerjord og 100 ha skov plus 400 ha forpagtet skov samt ca. 1000 dyr fordelt på hovedsageligt svine – og kvæghold.

Landbruget blev i 1921 oprettet som lære-praktikplads for alle landbrugsstuderende på Universitetet i landets 4. største by Jelgava. Der er ca. 800 landbrugsstuderende årligt, som alle skal have minimum 1 uges praktikophold på landbruget i løbet af deres studietid.

Landbrugets drives indenfor både landbrug, skovbrug og gartneri og med et bredt "sortiment" inden for hver erhvervsgrænse for dermed at give de studerende et kendskab til flere sorter, racer m.v.

Der var 140 ansatte på landbruget, og om sommeren var der yderligere sæsonarbejdere ansat.

Landbruget var selvfinansierende og fik ingen økonomisk støtte fra det offentlige. Bruget omsatte deres afgrøder og anden produktion til private. Af de 500 ha. skov, som blev drevet, var de 400 ha forpagtet. Forpagtningsafgiften betaltes ikke i mønt, men udgjorde det vedligehold, de udførte i skoven, men såfremt der blev skovet, tilfaldt en del af indtægten til skovejerne. En del af træet blev eksporteret til Tyskland, ellers solgte de det som brænde.

Svineproduktionen

De havde tre store svinestalde, som vi ikke så.

Kvægproduktionen

På landbruget var der kødkvæg bl.a. Limousine og Charolais, som gik ude året rundt. Herudover havde de ca. 400 malkekøer, hvoraf langt de fleste var af racen "Lettisk Rød", der genetisk er i familie med "Rød Dansk Malkerace". De havde også nogle få køer af racen "Holstein" og en enkelt "Lettisk Blå", som findes lignende i Gotland - en lille ko, der i størrelse er at sammenligne med en lille Jerseyko.

Gennemsnitsproduktionen pr. ko var 5800 l mælk med 4,5 % fedt og 3,6 % protein. Celletallet var normalt.

Køerne var bundet op i to gammeldags stalde fra 1979, hvor køerne stod i lange rækker med 100 køer i hver, og de blev fodret med græs/ensilage, malet byg og rapskager. Om dagen var de på græs i folde hegnet med pigtråd og betonstøbte pæle, om natten stod de på stald. De benyttede fire forskellige malkesystemer, hvoraf det nyeste var fra 1996. Der var fire kvindelige ansatte til at passe de ca. 400 malkekøer, der blev malket to gange dagligt – kl. 4 og kl. 16. Vi så alene malkesystemet med 2 manuelt betjente malkemaskiner og manuelt afvask af yver. Mælken blev solgt til Litauen.

Udendørs var småkalvene opstaldet enkeltvis i mindre bokse, hvor de fik mælk og kraftfoder. Ungdyrene: Tyrekalvene blev fedet op indendørs og solgt til slagtning. Kviekalvene blev opdrættet udendørs og indgik senere i egen malkeproduktion.

De havde forsøgt med enkelte krydsninger mellem Angus og Lettisk Rød. Al avl, fodringer og observationer m.v. registreres på computer.

Inden for frugt- og grønsagsavl havde de jordbær, kartofler – også med forædling og salg af læggekartofler. Herudover har de større plantager af både æbler, kirsebær og blommer.

2005 havde været et godt høstår. De forædler, laver forsøg og forsker også i nye sorter. De høstede kornet med op til 30 % vand, og tilsatte kemikalier for holdbarheden, hvis kornet havde en høj vandprocent og benyttede det herefter alene til dyrefoder. Korn med lavere vandprocent tørrede de ned i et helt nyt tørringsanlæg af svensk fabrikat til 15 % vand, og kornet blev benyttet til konsum/fødevarerindustrien samt til såsæd alt efter kvalitet og høstkonditioner.

Prisen for udsæd – inden for alle afgrøder var så høj, at kun meget få private havde råd til at købe den.

Maskinparken var gammel. Landbruget havde selv eget smedeværksted og reparerede alle maskiner selv. Man

havde dog et stort problem med de få nyere maskiner, da de ikke selv kunne håndtere den nye elektroniske teknik, og de måtte søge dyr hjælp udefra til reparationer. De havde bl.a. 4 mejetærskere – 2 meget gamle af russisk fabrikat og 2 ældre Claas. Der blev høstet 650 ha med disse. De russiske mejetærskere havde store fordele i våde år, da de kunne påmonteres bæltet.

Et meget spændende besøg med mange indtryk.

Auce 4H klub

v. Ingrid Boesen og Eva Brokholm

Vi kørte mod sydvest ud i det lettiske landskab. Auce ligger meget tæt på grænsen til Litauen. Også her var der både gode og mindre gode veje. Landskabet var opdyrket med afgrøder, som vi kender herhjemme fra: majs, roer, kartofler, korn og græs. Markerne er dog ikke så rene, som vi er vant til at se. Langs vejkanterne stod mange steder hele alleer af frugttræer, som bughede af frugt.

Tålmodighed er en dyd i Letland, så aftalte tidspunkter kunne ændres i løbet af dagen.

Ved 4H huset/klubben - et fritidsklubhus blev vi modtaget af en dame og tre 4H børn. Man havde stadigvæk sommerferie i Letland, så det var svært at samle børnene. Vi så i det hele taget ikke mange lettiske børn på vores tur. Huset var ejet af 4H og et par andre foreninger. Den dame, som tog imod os, var ansat som leder af huset og var også klubleder for 4H. Der var disket op med et veldækket bord med kaffe, juice og vand, samt både hjemmebag og købte småkager og kiks. Herefter fortalte de så om 4H arbejdet og efterfølgende fik vi en rundtur i huset. Klubben havde kun 15 medlemmer. De havde samme problem her som hjemme, der er mange tilbud til børnene. Eks. dans, kor, orkester, musikskole, kunstskele m.m. i samarbejde med skolen og andre organisationer, som foregår i lokaler på skolen, på slottet eller i 4H klub huset. 4H's økonomi afhænger også af forskellige fonde, som man søger. Man arrangerer bl.a. sommerlejre sammen med de andre 8 klubber i distriktet, i alt ca. 200 medlemmer. På regionsplan havde man en årlig udstilling i oktober, hvor børnene udstillede deres arbejde fra hobby og haveyrkning.

4H kom til Letland samtidigt med, det kom til Danmark, men blev så forbudt/lukket under krigen i 40'erne og begyndte først at blomstre op igen efter befrielsen i halvfemserne. Det var ældre folk, som havde været med i 4H arbejdet som unge, der gerne ville have gang i arbejdet igen.

De store 4H piger lavede rim/digte, som de gemte i en bog. En af de store 4H piger stod frem og læste et sådant digt op for os. Børnene mødtes i 4H klubben 2 gange 2 timer ugentligt. Man lavede ikke mad i huset, det var der ikke faciliteter til, men man havde madlavning i skolen.

Når man havde have i 4H, havde man jord derhjemme og man valgte en slags plante om året, det kunne være lige fra squash til kaktus.

Økonomien: Et medlemskontingent var 2 lat pr. år. 4H arbejdet blev støttet af kommunen, og lederne var lønnet.

Vi takkede af med nogle små gaver.

Tirsdag den 30. august 2005

JZK og Agricultural University

v. Jytte Brokholm

Kontorlederen og en kvindelig studerende, der senere skulle følge os til Landbrugsuniversitetet, bød os velkommen i de lokaler, hvor landskontoret har til huse. Kontorlederen var ikke selv uddannet indenfor landbruget.

The Latvian Young Farmers Club (JZK) blev grundlagt den 4. april 1991. I de 14 år organisationen har eksisteret, har den været under stor forandring. I øjeblikket er det sådan, at der er flere og flere studerende, der melder sig ind. Dette afspejler sig også i aktiviteterne, der retter sig mod studerende. Det er svært at få fat i landmændene, da de har travlt med det praktiske landbrug.

Hovedkontoret er bemannet med en kontorleder og nogle frivillige studerende. Der er kun midler til at aflønne 1½ person. De studerende bruger arbejdet på kontoret til at få praktisk erfaring indenfor det område, de studerer.

Kontorlederen påpegede, at gode aktiviteter giver flere medlemmer, men det er svært at finde engagerede unge, der vil deltage i planlægningen af arrangementerne. Nogle gange følte hun det som om, at det var hende, der skulle holde hele organisationen i gang.

Der er i øjeblikket 300 medlemmer fordelt på 14 klubber. Hver klub har deres egen bestyrelse. Landsledelsen består af 9 personer. Det koster ca. 25 kr. om året at være medlem. Landbrugsministeriet giver tilskud til de faglige aktiviteter.

Man kan være medlem, hvis man er mellem 16 og 40 år. De aktive er mellem 16 og 24 år. Ældre er medlem for at støtte organisationen.

Aktiviteterne er sport, ekskursioner, besøg på landbrug og fabrikker. Desuden hjælper medlemmerne hinanden med praktisk landbrugsarbejde, bl.a. optagning af kartofler.

Der er konkurrence fra bl.a. traktorfirmaer, der inviterer de unge til bl.a. sportsarrangementer.

JZK er begyndt at samarbejde med de tekniske skoler. De tekniske skoler lægger i Letland mere vægt på det boglige. De tekniske skoler ændrer navn, så det ikke signalerer noget om landbrug. På den måde tiltrækker de flere studerende. Der uddannes kun ca. 10 agronomer i Letland om året.

Det er dårligt betalt at arbejde ved landbruget i Letland. Det er svært at få et godt job.

JZK office er programkoordinator for unge landmænd, der ønsker at rejse ud i verden. Denne aktivitet tjener de penge på. Det er imidlertid svært at opretholde aktiviteten på dette område, nu hvor Letland er en del af EU, rejser de unge bare af sted på må og få.

JZK er involveret i forskelligt internationalt arbejde.

Besøg på Agriculture University

Efter besøget hos JZK blev vi guidet til Agriculture University, hvor vi så deres museum. Landbrugsuniversitetet har til huse i et gammelt slot. En guide viste os rundt i museet og fortalte om slottets historie.

Derefter fik vi en udsøgt middag i den gamle slotskælder. Så kunne man sidde der og føle sig lidt royal.

Latvian 4H

v. Birthe Jensen

Letlands 4H-kontor, det der svarer til vores 4H-landskontor, ligger i udkanten af Riga i en stor park i meget smukke omgivelser. Letlands 4H er delt op i 4 områder med 40 – 50 klubber hver sted. Der er i alt ca. 182 klubber og ca. 2500 medlemmer.

Letlands 4H sponsoreres af: Landbrugsministeriet, Uddannelses- og forskningsministeriet, lokale foreninger og firmaer og NGO support funds.

Det er overvejende projekter, der bliver støttet. I Letland er det også meget vigtigt, hvad ordene er i ansøgningen, så det er det samme som i Danmark.

4H Startede i Letland i 1921. Fra 1921 til 1940 var der stor aktivitet, så kom 2 verdenskrig, og Rusland rykkede ind i Letland. Letlands 4H blev genetableret igen i 1991. Siden 1996 har Letlands 4H haft samarbejde og udveksling med Danmark. Der bliver også lavet en nyhedsavis, som svarer til 4H for dig. Den udkommer 4 gange om året. Fra April til august vælger 4H'erne det projekt, de vil lave enten som enkeltmandsopgave eller i grupper. Der tilbydes forskellige kurser, sportsaktiviteter i foråret, sommerlejr, efterårs-udstillinger og internationale aktiviteter. Eftermiddagen sluttede af med en tur i den smukke park.

Turen var støttet af Foreningen af danske Landbrugskonsulenter og Ungdomskonsulentforeningen.